

KAYDI ENVANTER İNCELEMELERİ (Bir Vergi İnceleme Raporu Örneği)

Ahmet KUTSAL*

ABSTRACT

In this article, the recorded inventory auditing method which is one of the most used by the tax auditors is examined. The aim of the recorded inventory auditing is to explore the product quantity transactions from the previous years accounting records.

The nature and the results of this method is discussed and an application of the method is furnished as an example.

Maliye Bakanlığı'nın vergi inceleme yetkisini (1) taşıyan elemanlarınca yapılan vergi incelemeleri, ödenmesi gereken verginin doğruluğunu araştırmak, tesbit etmek ve sağlamak maksadını taşır. Bu maksatla, inceleme, lüzum görülürse işletmeye dahil iktisadi kıymetlerin fiili envanterinin yapılmasına ve beyannamelerde gösterilmesi gereken unsurların tedkikine de teşmil edilebilmektedir. (V.U.K. m. 134)

Genellikle defter ve belgeler üzerinde hesap hata ve hilelerini bulmaya yönelik olarak yapılan vergi incelemeleri sırasında işletmelerin faaliyet konusunu teşkil eden emtiadan kaydi envanter yapmaya elverişli bulunanlar mahiyeti ve sonuçları aşağıda açıklanacağı şekilde, bu işleme tabi tutulmaktadır.

Envanter geniş anlamda bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, tartmak, ölçmek ve değerlemek suretiy-

(*) Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Vergi Muhasebesi Öğretim Görevlisi.

(1) Vergi incelemesi, hesap uzmanları ve muavinleri, ilin en büyük mal memuru, vergi kontrol memurları veya vergi dairesi müdürleri tarafından yapılır. Maliye müfettişleri ve muavinleri ile gelirler kontrolörleri her hal ve taktirde vergi inceleme yetkisini haizdir. (Vergi Usul Kanunu m. 135).

le kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tesbit etmektir. (V.U.K. m. 186, Türk Ticaret Kanunu m. 73)

Envanter çıkarmak dar anlamda emtia hareketlerini izlemek maksadiyle yapılır. Emtia envanteri çıkarmak, satmak maksadı ile alınan veya imâl edilen mallarla, ibtidai ve ham maddeler ve malzeme dahil olmak üzere, emtia mevcutlarını tesbit etmektir. (V.U.K. m. 195, T.T.K. m. 77)

Bir zorunluluk olarak her hesap dönemi sonunda yapılması gereken envanter işlemi (2) ile işletmelerin varlık ve sermaye durumları ile masraf - hasılat ve kazanç oluşumu belirlenerek, sahiplere, ortaklara, devlete ve üçüncü kişilere bilgi sağlanır. (3)

Kaydi envanter yapmak ise emtia üzerine iş yapan işletmelerin kayıtları üzerinden hesaben yapılan envanteri ifade eder. Vergi incelemesi, neticesi alınmamış hesap dönemi de dahil olmak üzere, tarh zamanaşımı (4) süresi sonuna kadar her zaman yapılabileceğine göre (V.U.K. m. 138), kaydi envanter de bu süre içerisinde herhangi bir yıl ile ilgili olarak, herhangi bir tarihte yapılabilecektir. Kaydi envanter yapılacak yıl normal olarak kayıtları kapatılmış bir yıldır ve bu yıla ilişkin olarak dönem başı mevcutları ile dönem içi alış veya üretim kayıtlarının doğruluğu varsayımına dayanır.

Bugün çok yaygın olarak işletmeler emtia hareketlerini tek hesapta izlemektedir. Bu hesapta, ayrıca miktar ve stok takip kartları düzenlenmediği sürece emtia hareketleri kıymet itibarıyla izlenilmekte, hesap miktar analizlerine müsait bulunmamaktadır. Bu sebeple yapılan kaydi envanter incelemelerinde bu hesap dikkate alınmaksızın işletmelerin kayıtlarına esas alınan belgeler üzerinden miktar hareketleri izlenmektedir.

-
- (2) Büyük mağazalar ve eczaneler emtia mevcutlarının envanterini üç yılda bir çıkarabilirler. Bu taktirde envanter çıkarılmayan yıllarda hesaben mevcut iktisadi kıymetleri envanter defterine kaydederler. (V.U.K. m. 190)
 - (3) Dr. Mehmet Yazıcı, Dr. Ahmet H. Durmuş - Dönemsonu ve Ortaklık İşlemleri sh. 18.
 - (4) Tarh zamanaşımı; vergi alacağının, doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlamak üzere beş yıl içerisinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmemesi halinde, süre geçmesi suretiyle ortadan kalkmasıdır. (V.U.K. m. 113 - 114)

Kaydi envanter incelemesi bir miktar muvazenesi işlemidir. Buna göre dönem başında işletmede mevcut emtia, ham madde ve malzeme ile o dönem içerisinde işletmeye girişlerin veya üretimin miktar olarak belirlenmesi suretiyle yapılır. Bu safhadan sonra üç durum ortaya çıkabilir. Yıl içi satışlarla, dönem sonu mevcutları toplamı, önceki toplama eşittir, fazladır veya azdır. Eşitlik halinde kaydi envanter incelemesi yönünden yapılacak bir uygulama yoktur.

Kaydi Envanter Noksanlıkları

Dönem başı mevcutları ile dönem içi girişler toplamının dönem içinde satılanlar ile dönem sonu mevcutları toplamından fazla çıkması mümkündür.

Bu durumda dönem başı mevcutları ile dönem içi girişlerin kayıtlara doğru intikal ettirildiği varsayıldığından, bu fazlalığın sebebinin iki halden kaynaklanabileceği düşünülür.

1. Dönem sonunda mevcut bulunan emtia envanteri Vergi Usul Kanununun 186. maddesinde öngörüldüğü şekilde doğru olarak tesbit edilmişse, aradaki farkın satıldığı halde kayıtlara intikal ettirilmediği varsayılır. Tabii ki bu farkın çalınma, zayi olma gibi durumlar dışında makûl bir izahı bulunup, bulunmadığı mükelleften sorulacaktır. Konuya aşağıda ayrıca değinilecektir.

2. Satışların doğru kaydedildiği ancak envanter işlemleri sırasında yapılan hata neticesi dönem sonu mevcudunun eksik kaydedildiği düşünülür.

Birinci halde bulunan fark, doğrudan doğruya satılmış, ancak nasılatı kayıtlara intikâl ettirilmemiş farkı teşkil edeceğinden, ilgili yıl için ilave vergi tarhına konu olur. Bu takdirde ortaya çıkan fark ileride değinilecek değerlendirme usulleri ile değerlendirilerek işletmelerin mahiyetine göre bir yandan ilave gelir veya kurumlar vergisi tarhiyatına, diğer yandan satış dolayısıyla ödenmesi gereken işletme vergisi veya istihsal vergisi tarhiyatına konu olacaktır.

İkinci halde ise envanter işleminin doğru yapılmadığı, dolayısıyla bu farkın işletmede fiilen bulunduğu halde dönem sonu kayıtları arasında yer almadığı varsayıldığından, bu farkın o dönem sonu mevcutları arasına yazılıysa, kârı doğrudan etkileyen

bir unsur olacağı düşünülür. Bu halde noksan bulunan emtianın değerlendirilerek bulunacak tutarı, bir yandan ilgili yıl için ilave vergi tarhına konu olurken, diğer yandan da sonraki yıllar kayıtlarının bu farka göre düzeltilmesi istenecektir.

Her iki halde de ortada bir vergi ziyayı olması sebebiyle duruma göre kusur, ağır kusur veya kaçakçılık cezaları kesilecektir. (5)

İnceleme elemanlarınca bu tür farklar için öncelikle, mükelleflerden dönem sonu mevcutlarının usulüne uygun olarak belirlendiği, yani envanter çıkarırken hata yapılmadığı yolunda tutanak alınmaktadır. Böylece ortaya çıkacak farkın, aşağıda değinilen belirli izahları dışında, satıldığı halde kayıtlara intikal ettirilmediği varsayılmakta, buna göre işlem yapılmaktadır.

Kaydi Envanter Noksanlıklarının İzahı

Kaydi envanter noksanlığı hallerinde bulunan farkların satış veya dönem sonunda mevcut oluş dışında çeşitli izahları bulunabilir.

Vergi idaresi çalınan veya dolandırılmak suretiyle kaybedilen emtianın sonuç hesapları ile ilgilendirilemeyeceği, yani bu kıymetlerin giderlere yazılamayacağı görüşündedir (6). Kıymet kaybının sonuç hesaplarına intikal ettirilebilmesi ya ticari faaliyetlerin normal icapları dahilindeki bozulma, çürüme, kırılma, çatlama, paslanma gibi haller sonucunda meydana gelmiş olması veya yangın, deprem, su basması gibi tabii afetler yüzünden doğmasına bağlıdır. (V.U.K. m. 278)

Bu hallerde emtia elde mevcut kalmış ama değerini kısmen veya tamamen kaybetmiş olabileceği gibi, tamamen elden çıkmış da olabilir. Bu kayıpların sonuç hesapları ile ilgilendirilmesi, durumun mahkeme veya takdir komisyonu kararı ile tesbit edilmesine bağlıdır (7).

-
- (5) Vergi ziyayı, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili işlemlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade eder. (V.U.K. m. 341)
 - (6) Yılmaz Özbacı - Vergi Usul Kanunu Yorum ve Açıklamaları sh. 396 - 397.
 - (7) Burada sözü edilen kararlar, dönem sonunda elde mevcut bulunan emtianın uğradığı değer kaybının sonuç hesaplarına intikali için aranır. Bu tür emtianın dönem içinde düşük bedelle satılması halinde, durum faturu ile izah edilmiş sayılacaktır.

Kaydi envanterin miktar yönünden yapılan bir işlem olduğuna değinmiştik. Dolayısıyla fark, kısmi değer kayıpları dışında, emtianın tamamen elden çıkmış olması halinde, sözü edilen kararlarla izah edilmiş sayılacaktır.

Bunun dışında, fire olarak kayıplarda durumun ticari ve sınai teamüllere uygun olması aranır ve genellikle Ticaret ve Sanayi Odalarınınca muhtelif emtia için tesbit edilmiş bulunan normal fire ve zayıat oranları ile karşılaştırma yapılır. Bu oranlara uyan kayıplar da izah edilmiş sayılmaktadır.

Kaydi envanter işlemleri imalât işletmelerinde, dönem zarfında imal edilen emtia miktarları dikkate alınarak yapılmaktadır. Bu inceleme üretilen mamüllerin, tıpkı diğer işletmelerin mal girişlerinde olduğu gibi, doğru kaydedildiği varsayımına dayanır. Aksi halde kayıtlar randıman incelemesine konu olacaktır. Randıman incelemeleri işletmelere ham madde yardımcı madde ve malzeme olarak giren emtiadan ne miktarda mamül madde elde edilebileceğine yönelik bir vergi incelemesi türüdür. Bu incelemelerde işin özelliklerinin, imalat evrelerinin çok iyi bilinmesi, fire, imalat artıkları ve bozuk mamüllerin fiili durumlarının yakinen izlenmesi, bu konuda mükellef beyanları ve yerinde incelemeler dışında benzer işletmelerle mukayeseler yapılması yoluna gidilmektedir. Tabii bu inceleme ham madde, yardımcı madde ve malzeme alışlarının işletme kayıtlarına doğru olarak intikâl ettirildiği, ancak mamül emtianın bir kısmının kayıt ve beyan harici kaldığı varsayımına dayanır. Girişlerin de doğru olmadığına ilişkin tereddüd hasıl olursa inceleme çok daha karmaşık bir hal almakta ve sarfedilen elektrik, su, havagazı gibi maddelerin birim mamüle isabet edecek tutarlarından, makinaların normal çalışma şartları altında üretebilecekleri miktarların tesbitine kadar çok değişik ihtimaller ve alternatifler arasında sürdürülmektedir.

Kaydi Envanter Noksanlıklarının Değerlemesi

Kaydi envanter noksanı olarak bulunan farkların sebep ve mahiyetleri tesbit edilemediği hallerde, bu emtianın yıl içerisinde satıldığı, ancak kayıt ve beyan harici tutulduğu sonucuna varılacaktır (8).

(8) Hesap Uzmanları Danışma Komisyonu Kararları

Kaydi envanter noksanlığı tesbit edilen malların satış bedellerinin bilinmesi veya bulunabilmesi halinde bu bedeller dikkate alınarak değerlendirilmektedir. Eğer bu bedellerin tesbiti mümkün olmasa olay takdire konu olmaktadır (9). Bu halde de gerçeğe yakın bir bedelin tesbiti yine mükellef kayıtlarından hareketle belirlenmektedir (10).

Kaydi envanter noksanlıklarının fiili envantere yapılan bir hatadan doğduğu anlaşılırsa bu takdirde de gerçek maliyet bedelinin bilinmesi veya bulunabilmesi halinde bu değer, aksi takdirde yine mükellef kayıtlarından çıkarılacak yaklaşık değerlerin takdir edilmesi yoluyla maliyet bedeli değerlendirilerek fark matrah belirlenmektedir.

Kaydi Envanter Fazlalıkları

Kaydi envanter işlemleri sonucu bazen kaydi envanter fazlalıkları bulunabilmektedir. Bu fazlalıklar işletmelerin faaliyetleri gereği bir emtianın başka bir emtiaya dönüştürülmesinden ileri gelmiş olabilir. Bu takdirde ortada bir (bitim işi), (manipülasyon) gibi emtianın evsafını değiştiren bir ameliye bulunup bulunmadığı araştırılacaktır. Eğer sebep bu ise emtianın bir kısmından doğan kaydi envanter fazlalığı, diğer bir kısım emtianın kaydi envanter noksanlığı vermesi ile izah edilecektir.

Böyle bir durum söz konusu olmaksızın ortaya çıkan kaydi envanter fazlalıkları emtia girişlerinin bir kısmının kayda geçirilmemesi ve/veya dönem sonu mevcudunun fazla tesbit edilmesinden doğmuş olabilir. Bu hallerden birincisinde firma kayıtlarına güvenilirlik ortadan kalkacağı için olay takdire konu olabilecek, bu tür kayıtsız girişlerin kayıtsız çıkışları da varsayılacak, ikinci halde bir sonraki dönem için cezalı vergi tarhi yoluna gidilebilecektir.

Ekde Sunulan Raporun İncelenmesi

Konuya ilişkin ek raporda da görüleceği üzere, bir kuyumculuk işletmesi kaydi envanter incelemesine tabi tutulmuştur.

- (9) 1.1.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2791 sayılı kanunun 1. maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun «re'sen vergi tarhi» na ilişkin 30. maddesinin 1. fıkrasına yapılan ilavede «vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarholunması» re'sen vergi tarhi sayılmış, olayın ayrıca takdir komisyonuna havale edilmesine lüzum kalmamıştır.
- (10) Bkz. Ek Rapor Bölüm B/2, son kısım.

İncelemede bir yandan dönem sonu mevcutlarının değerle-
sinde hata yapılması dolayısıyla ortaya çıkan vergi ziyayı sebebiyle,
diğer taraftan yapılan kaydi envanterde çıkan noksanlıkların sa-
tıldığı halde kayıtlara intikal ettirilmediği varsayımı ile (ek rapor
tutanağı m. 4'de istinaden) ilave vergi tarhı istenilmektedir.

Yapılan incelemede bir kısım emtiada kaydi envanter fazlası
da tesbit edildiğinden kuyumculuk işletmeciliğinin teknikleri kul-
lanılarak bu fazlalıklar noksanlıklardan tenzil edilmekte, çıkan
fark yine işletme kayıtlarından çıkarılan bilgilerle değerlemeye ta-
bi tutularak satış fiatları, dolayısıyla matrah farkı takdirine gidil-
mektedir.

T. C.
MALİYE BAKANLIĞI
GELİRLER KONTROLÖRLÜĞÜ

Rapor Sayısı :

Eki : 3. tutanak

VERGİ İNCELEME RAPORU
(Ortaklık)

İncelemeyi yapan	:
İnceleme Günü	:
İnceleme yazısının Sayısı	:
V. Dairesi	:
Hesap No.	:
Ortaklığın Ünvanı	:
İşi	:	Kuyumculuk
Adresi	:
	:
İnceleme dönemi	:	1978.....
Ortaklık safi kazancı	:	403.301,— TL.
Kazanç farkı	:	460.746,— TL.
Bulunan Stopaj farkı	:
Vergi farkı	:
Sonuç	:	Raporun sonuç bölümünde açıklanmıştır.

I — GENEL BİLGİ

.....

II — USÛL HÛKÛMLERİNE İLİŞKİN İNCELEMELER

.....

III — HESAP İNCELEMESİ

Ortaklığın 31.12.1978 tarihi itibariyle çıkarılmış bulunan kâr-zarar cetveli aşağıdaki gibidir (Ek tutanak 1 Md. 2).

Giderler	K/Z Cetveli 31.12.1978	Gelirler	
Dönembaşı mevcudu	1.089.381,—	Dönemiçi satışlar	1.365.975,—
Dönemiçi alışlar	1.713.086,—	Dönemsonu mevcudu	1.893.469,—
Dönem masrafları	53.675,85		
TOPLAM	2.856.142,85		
Kâr	403.301,15		
Genel Toplam	3.259.444,—		3.259.444,—

Buna göre hasıl olan ortaklık kazancı kâr zarar cetvelinin tedkikinden de görüleceği üzere 403.301,15 TL. sıdır.

Ancak, yapılan incelemeden, kazanç farkı olarak tespit edilen 460.746,48 TL. nin ortaklığın dönem kazancına eklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu konudaki açıklamalar, raporumuzun bundan sonraki bölümünde yer almıştır.

IV — TENKİD EDİLEN HUSUSLAR

A) İkmalen Vergi Tarhına Konu Olan Matrah Farkı (65.600,—) TL.

Ortak, ortaklığın 1978 takvim yılı dönem sonu emtia mevcudunun tesbit edilen miktarlar üzerinden değerlemesinde muhasebecisi tarafından hata yapıldığını, böylece 1.959.069,— TL. olması gereken 1978 takvim yılı dönem sonu emtia mevcudunun yanlışlıkla 65.600,— TL. eksik olarak 1.893.469,— TL. üzerinden değerlendirildiğini beyan ve ifade etmiştir. (Ek tutanak I md. 3).

Bu nedenle, 1978 takvim yılı dönem sonu emtia mevcudunun 65.600,— TL. eksik değerlendirilmiş olması, 65.600,— TL. tutarındaki ortaklık kazancınının kayıt dışı kalması sonucunu doğurduğun-

dan, bu miktarın ortaklığın bildirilen dönem kazancı 403.301,15 TL. sına ilave edilmesi gerekmektedir.

**B) Re'sen Vergi Tarhına Konu Olan Matrah
Farkı (359.146,48) TL.**

1. Takdir Sebebi

Raporun II/1 nci bölümünde açıklandığı üzere, ortaklığın bir kısım satış hasılatı defter kayıtlarına intikal ettirilmemiştir. Bu sebeble ortaklığın defter kayıtları ve bunlarla ilgili vesikaları, ortakların vergi matrahının doğru ve kesin olarak tesbitine imkan vermeyecek derecede noksan, usulsüz ve karışık olması dolayısıyla ihticaca salih bulunmamaktadır.

Bu fiil, Vergi Usul Kanununun 352/1 - 3 ncü maddesinde birinci derece usulsüzlük olarak belirlenmiş olup, fiil, aynı zamanda anılan kanunun 30/4 ncü maddesine göre re'sen takdiri de gerektirdiğinden ortaklığın dönem kazancının Takdir Komisyonunca takdiri icabetmektedir.

Öte yandan, raporun II/2 nci bölümünde belirtildiği üzere, ortaklık, 1978 yılına ait Envanter Defterini de 1977 Aralık ayı içerisinde tasdik ettirmesi gerekirken 20.12.1978 tarihinde tasdik ettirmiş bulunmaktadır.

Bu durum, Vergi Usul Kanununun 352/II - 2 nci maddesi uyarınca ikinci derece usulsüzlük olup aynı kanunun 30/3 ncü maddesine göre de re'sen takdir sebebidir.

2. Takdir Verileri

Ortaklığın, bu yıla ait defter kayıtlarından, Ortaklardan ile birlikte 1978 takvim yılında alım ve satımını yaptıkları tüm emtia neveleri üzerinde yapılan kaydi envanter sonuçlarına göre 22 ayar çeyrek altın ile 22 ayar bilezikte sene sonunda elde mevcut olması gereken emtiaya nazaran 2.784,8 gr. noksanlık tesbit edilmiştir. Bu noksanlık aşağıdaki gibidir. (Ek tutanak Md. 4 Tablo I).

— Çeyrek Altında

Ortaklığın 1978 yılı dönem başı çeyrek altın mevcudu 14 adettir. 1978 yılı içerisinde toplam 476 adet satın alınmış, 484 adet sa-

tiş gösterilmiştir. 1978 takvim yılı sene sonunda çeyrek altın mevcudu bulunmamaktadır. Bu durumda çeyrek altında 6 adet kaydi envanter noksanı bulunmaktadır.

Çeyrek altın; 7 gr ağırlığı olan Cumhuriyet «Ata» altının 1/4 ü oranında olup, 1,75 gr. ağırlığında 22 ayar standart sikke altındır.

Kaydi envanterde noksan gözüken 6 adet çeyrek altın $6 \times 1,75 = 10,5$ gram 22 ayar altına tekabül etmektedir.

— Bilezikte

Ortaklığın alım satımını yaptığı 22 ayar bileziğin 1978 takvim yılı Dönem başı mevcudu 6.470 gr.'dır. 1978 yılı içerisinde toplam 7.035,4 gr. hurda bilezik satın almış olup yıl içinde yapılan satış miktarı ise 5.061,1 gr.'dır. 1978 takvim yılı sene sonu bilezik mevcudu 5.670 gr. bulunmaktadır.

Bu durumda 22 ayar bilezikte 2.774,3 gr. kaydi envanter noksanı bulunmaktadır.

Bu husus aşağıya aldığımız tabloda gösterilmiştir. (Ek tutanak I md. 4).

TABLO : I

	Ayar	1978 Dönembaşı Mevcudu	1978 Dönemiçi Alışlar	1978 Dönemiçi Satışlar	1978 Dönemsonu Mevcudu	Fark Kaydi Envanter Noksanı
Çeyrek Altın	22	14 Ad.	476 Ad.	484 Ad.	—	6 Ad. (10,5) gr
Bilezik	22	6470 gr	7035,4 gr	5061,1 gr	5670 gr	2774,3 gr
TOPLAM						2784,8 gr

Kaydi envanter noksanı bulunan bu iki cins emtianın yanı sıra bir kısım emtiada da kaydi envanter fazlası bulunduğu belirlenmiştir. Bu fazlalık aşağıya alınan tablonun tedkikinden de görüleceği üzere 8 cins emtiada toplam 235 adettir. (Ek tutanak Md. 4 Tablo II).

Bunlar dışında ortaklık tarafından alım satımı yapılan emtia-
nın kaydi envanter sonuçları denk çıkmıştır. (Ek Tutanak I Md. 4).

TABLO : II

Sıra Cinsi	Ayar	Dönembaşı Mevcudu	Dönemiçi Alışlar	Dönemiçi Satışlar	Dönemsonu Mevcudu	Fark K.E. Fazlası	Dönemsonu Birim Maliyet Fiy.
1 Alyans	18	162 Ad.	—	53 Ad.	112 Ad.	3 Ad.	458,— TL.
2 Plaka harf. K.	14	26	—	1	36	11	500,—
3 Çocuk küpe	8	10	—	—	40	30	90,—
4 Plaka kolye	14	10	—	3	33	26	500,—
5 Muhtelif mineli kadın yüzüğü	14	51	—	3	148	100	450,—
6 Çerçeve	14	42	—	34	29	21	650,—
7 Acurlu Küpe	14	6	—	—	20	14	450,—
8 Halep Küpe	14	4	—	—	34	30	500,—

Ortaklığın 1978 takvim yılında alım satımını yaptığı emtia üzerinde yapılan kaydi envanter sonuçlarına göre 1978 sene sonunda elde bulunması gerekene nazaran noksanlık ve fazlalık gösteren emtia hakkında ortak'nın fikri alınmış bu konuda çeyrek altın ve bilezikteki noksanlığın bir kısmının kuyumcu işçiliği marifetiyle diğer cins emtiaya dönüştürülmesinden ileri geldiğini, nitekim envanter fazlası gösteren bir kısım emtianın bulunmasının da bu fikrini kanıtladığını, bunun dışında, bir miktar satış hasılatının da işlerinin sıkışık olduğu zamanlarda kayıt harici kalmış olabileceğini ifade etmiştir. (Ek tutanak I md. 4).

Ortak'nun ifade ettiği gibi 22 ayar çeyrek altın ve bilezikteki 2784,4 gram noksanlığın bir kısmının 1978 sene sonunda küpe, kolye, yüzük ve çerçeve gibi diğer cins emtiaya dönüşmüş halde mevcudiyeti, bu mallardaki kaydi envanter fazlası sebebiyle bir gerçektir.

Gerçekten ortaklığın defterleri üzerinde yapılan kaydi envanter sonuçlarına göre, 8, 14 ve 18 ayarlarda 8 cins emteada 1978 sene sonunda işletmede bulunması gerekene nazaran toplam 235 adet fazlalık tesbit edilmiştir. (Ek tutanak I, Md. 4 Tablo II)

Böylece muhtelif cins ve ayar emtiada görülen bu envanter fazlalığının tekabül edeceği 22 ayar altın miktarı bulunup, bu miktarın işletmedeki kaydı envanter fazlası olarak bulunan sözkonusu altınlar bünyesinde mevcut olması sebebiyle, kaydı envanter noksanı olarak gözüken 2784,8 gram 22 ayar altından tenzili ile, satış hasılatı defterlere intikal ettirilmeyerek kayıt ve beyan harici kalmış miktarı bulabiliriz.

İşletmede fazladan mevcudiyeti belirlenen bu 235 adet çeşitli cins ve ayardaki altının, ne kadar 22 ayar altına tekabül edeceğini hesaplamadan önce ilgisi dolayısıyla kuyumculuk mesleğindeki atölye işlemleri hakkında bilgi vereceğiz.

Anadolu'da yanlış bir deyimle sarraflık olarak tanımlanan kuyumculuk mesleğinin konusunu, altın ve gümüşten süs ve takı maddeleri gibi çeşitli eşya yapım ve satış teşkil eder. Bilindiği gibi sarraflık ise sadece külçe ve sikke altın alım - satımıyla uğraşan bir ticaret sahasıdır.

Kuyumculuk bu yönüyle ince bir sanatkârlığın neticesi üretilen emtianın alım - satımıdır. Ancak zamanla her iş kolundan olduğu gibi bu iş kolunda da iş bölümü yapılarak işçilik ve alım - satım işlemleri birbirinden ayrılmıştır. Böylece işlenmiş altın alım - satımıyla uğraşan kuyumculardan işçiliğini de kendisi yapan hemen hiç kalmamıştır. Kuyumcular kuyumcu işliklerine altın tevdi edip, istedikleri cins ve ayar emtianın siparişini vermekte, karşılığında emtea cinslerine göre değişen bir işçilik bedeli ödemektedirler. Kuyumcu işliklerinin yaptıkları bir nevi «fason işçilik» bedeli olarak aldıkları bu ücretin içinde emtia cins ve ayarlarına göre kullanılan çeşitli katkı maddeleri bedelleri ve sair masrafları bulunmaktadır. Örneğin, kuyumcu işliğine 1 Kg 22 ayar altın verip bundan çeşitli cins ve ayarda emtia yapılmasını isteyen kuyumcuya aşağıda açıklanacak hesaplamalarda 22 ayar 1 kg altına tekabül edecek miktarda muhtelif cins ve ayar emtea teslim edilmekte ve karşılığında her türlü masrafı ihtiva eden bir bedel olarak, örneğin 1978 t. yılında 22 ayar tel bilezik yapımı için gramında ortalama 1,—TL. (Ek tutanak II), 14 ayar yüzük yapımı için tanesinde ortalama 35,— TL., 14 ayar kolye yapımı için tanesinde ortalama 50,— TL. işçilik ücreti alınmaktadır. (Ek tutanak I. Md. 6).

Kuyumcular, kuyumcu işliklerine, genellikle nakit paraya ihtiyacı olan halktan satın aldıkları ve eskilerine «hurda altın» de-

dikleri 22 ayar eski bilezikleri vermektedirler. Kuyumcu işliklerinde, alınan bu hurda altının ayar dönüştürme işlemleri aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

İşlemlerde «milyem» ve «ayar» kelimeleriyle ifade edilen 2 ölçü birimi kullanılmaktadır. Milyem, fransızca binde bir teriminden alınmıştır. Hassas aletlerde kullanılan bir ölçü birimidir. Ayar ise, altının milyem ölçümlemesine göre belirlenen saflık derecesini ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Buna göre yaklaşık 41,65 milyem, 1 ayar altına tekabül etmektedir.

Böylece «has» «saf» sözcükleriyle ifade edilen 24 ayar altın 1000 milyem saf altına, 22 ayar altın 916 milyem saf altına tekabül etmektedir. Bunun gibi 18 ayar 750 milyem, 14 ayar 585 milyem, 8 ayar ise 333 milyem saf altına tekabül etmektedir.

Yani 8 ayar altın ihtiva eden 1 kg. lık karışım kütlesi (8x41,65 = 333) yaklaşık 333 gram saf altın, 667 gram bakır - gümüş karışımından oluşmaktadır. Keza 18 ayar altın ihtiva eden 1 kg lık karışım kütlesi ise yaklaşık 750 gram saf altın 250 gram bakır - gümüş karışımından oluşuyor demektir (18x41,65 = 750). Altında katkı maddesi olarak bakır - gümüş karışımı kullanılmaktadır. Bu açıklamalar ışığında aşağıdaki tabloyu düzenleyebiliriz.

TABLO : III

Miktar (gr)	Ayar	Milyem	Saf altın miktarı (gr.)	Bakır - gümüş karışımı (gr.)
1	24	1000	1	—
1	22	916	0,916	0,084
1	18	750	0,750	0,250
1	14	585	0,585	0,415
1	8	333	0,333	0,667

Yukarıdaki örneğimizde kuyumcu işliğine 22 ayar 1 kg altın teslim eden kuyumcuya, diyelim 18 ayar zencir yapılmasını istemişse, 22 ayar 1 kg. altın 916x1000 = 916,000 milyem saf altına tekabül ettiğinden, bundan da, 18 ayar altın 1 gr. 750 milyem olduğundan (916.000 : 750) = 1.221,333 gr. 18 ayar altın karşılığı bulunarak bu miktarın kuyumcuya teslim edileceği belirlenir.

Bu hesaplama göre kuyumcu işçisi, 18 ayar zencir imali için 221,333 gram bakır - gümüş karışımı ilave edecektir. Böyle imal ettiği 1.221,333 gram 18 ayar zenciri teslim ederken talep edeceği iş-

çilik bedeli, katkı maddelerinin bedellerini ve sair masraflarını da kapsamaktadır. Açıklamalardan anlaşılacağı ve bu husustaki II no. lu ek tutanağın tetkikinden görüleceği üzere kuyumculuk işlemlerinde fire sözkonusu olmamakta, her türlü masraf ve imalat ücreti olarak ödenen işçilik bedeli masraflara intikal ettirilmektedir.

Bu açıklamalar ışığında, incelememizde ortaklığın 1978 sene sonu emtia mevcudunda kaydi envanter fazlası olarak gözüken muhtelif cins ve ayar 8 tür emtiadaki toplam 235 adet fazlalığın, bu fazlalıkları verecek miktarda 22 ayar hurda altının anlatılan süreç içerisinde bir işleme tabi tutularak dönüştürülmesinden ileri geldiğini kabul etmek gerekeceği, ancak, cins ayar ve adet olarak belirlenen bu fazlalığın kaç gram 22 ayar altına tekabül edeceğinin bulunmasıyla bu miktarın 22 ayar altında envanter noksanı olarak belirlenen 2784,8 gramdan düşülerek satış hasılatı defter kayıtlarına intikal ettirilmeyerek kayıt ve beyan dışı kalmış miktarı bulacağımızı ifade etmiştik.

Yapacağımız hesaplamalarda 1978 t. yılı sene sonunda ortaklık tarafından belirlenen maliyet bedellerinden hareket edeceğiz.

Maliyet bedeli V.U.K. nun 262, 274 ve 275. maddelerinde tanımlanmıştır. Buna göre inceleme konusu işletmede maliyet bedelinin unsurları olarak her emtianın ihtiva ettiği altın ile bu emtia nun yapılması için ödenen işçilik bedelini dikkate alacağız.

Ortaklık 1978 t. yılı sene sonunda işletmede mevcut emtiayı V.U.K. nun 186. maddesine uygun olarak saymak, tartmak ve ölçmek suretiyle müfredatlı olarak tesbit etmiştir. Tesbit ettiği bu miktarlardan,

22 ayar altını, gramı	240,— TL. dan
18 » » »	190,— »
14 » » »	145,— »
8 » » »	85,— »

değerlemiştir. (Ancak yapılan değerlemelerin muhasebeci tarafından envanter kayıtlarına hataen eksik intikal ettirildiği ifade edilmiş, bu hataların da düzeltildiği 1978 t. yılı sene sonu emtia mevcudu miktar ve değerleri itibariyle ek tutanak I. md. 3'de gösterilmiştir).

Bu durumda yapılan kaydi envantere göre 1978 t. yılı sene sonunda işletmede bulunması gerekene nazaran fazlalık gösteren emtianın 22 ayar altına tekabül eden miktarını bulabiliriz.

— 18 ayar alyansta

18 ayar alyansta fazlalık 3 adettir. 1978 t. yılı sene sonunda birim maliyet bedeli 458,— TL. olarak tesbit edilmiştir. (Ek Tutanak I md. 4 Tablo II). Bu bedelin 35,— TL.'sı 1978 t. yılı içinde muhtelif yüzük yapımı için ödenen ortalama işçilik bedelini ihtiva ettiğine göre (Ek Tutanak I md. 6) bunun tenzili ile (458,— TL. — 35,—) = 423,— TL., 18 ayar bir adet alyansın ihtiva ettiği altının maliyeti olmaktadır. 18 ayar altın 1978 t. yılı sene sonunda 190,— TL. üzerinden değerlendirildiğine göre 18 ayar 1 adet alyans $423 : 190 = 2,23$ gr altın ihtiva etmektedir. İşletmede 3 adet 18 ayar alyans fazlası olduğuna göre $3 \times 2,23 = 6,69$ gram 18 ayar altın ihtiva etmektedir. 6.69 gr. 18 ayar altın ise $(6,69 \times 750) : 916 = 5,48$ gr 22 ayar altına tekabül etmektedir.

.....

Aynı değerlendirme usulü diğer kaydi envantere fazlası bulunan emtia içinde uygulanmıştır. Bu anlatılanları da aşağıdaki gibi tablolayabiliriz.

TABLO : IV

Cins	Ayar	Birim Maliyet Fiyatı	Ort. İşçilik Bedeli	İhtiva Ettigi Altunun Fiyatı	Yılsonu Altın gr. Maliyet Bedeli TL.	İhtiva ettiği Altının gramı 1 Ad. Toplam Farkın	22 ayar Karşılığı gr.
Alyans	18	458,—	35,—	(458 - 35) 432,— (500 - 50)	190,—	(2,23x3) 2,23 6,69 (3,11x11)	5,48
Plaka Harfli Kolye	14	500,—	50,—	450,— (90 - 45)	145,—	3,11 34,21 (0,53x30)	1,85
Çocuk Küpe	8	90,—	45,—	45,— (500 - 50)	85,—	0,53 15,9 (3,11x26)	5,79
Plaka Kolye	14	500,—	50,—	450,— (450 - 35)	145,—	3,11 80,86 (2,87x100)	66,21
Muht. Mineli Kd. Yüzüğü	14	450,—	35,—	415,— (650 - 25)	145,—	2,87 2,87 (4,32x21)	183,30
Çerçeve	14	650,—	25,—	625,— (450 - 45)	145,—	4,32 90,72 (2,8x14)	57,94
Acurlu Küpe	14	450,—	45,—	405,— (500 - 45)	145,—	2,8 39,2 (3,13x30)	25,10
Halep Küpe	14	500,—	45,—	455,—	145,—	3,13	59,97
TOPLAM							425,64 gr.

Böylece görüldüğü üzere ortaklığın defter ve belgeleri üzerinde yapılan kaydi envanter sonuçlarına göre, sene sonunda işletmede mevcut olması gerekene nazaran, toplam 8 cins emtiadaki 235 adet fazlalığın tekabül ettiği 22 ayar altın miktarı 425,64 gramdır.

İşletmede mevcut bulunması dolayısıyla, bu miktar kaydi envanter noksanı olarak gözüken 2.784,8 gramdan düşülerek, bulunacak olan $(2784,8 - 425,64) = 2.359,16$ gr. 22 ayar altın, gerek bilezik gerekse diğer cins emtiaya dönüştürülmek suretiyle satılıp, satış hasılatı defter kayıtlarına intikal ettirilmeyerek kayıt ve beyan dışı kalmış miktarı ifade etmektedir.

Bu miktarı işletme kayıtlarından çıkardığımız aylık ortalama 22 ayar altın satış fiyatları ve aylık toplam hasılat miktarları arasındaki ilişkiden faydalanmak suretiyle aşağıdaki yapacağımız hesaplamalara göre belirleyerek ne kadar satış hasılatının kayıt ve beyan harici kalmış olduğunu bulabiliriz. Gerek 22 ayar altın satış fiyatlarının gerekse aylar itibariyle toplam hasılatın devamlı değişikliklere uğramış bulunduğu dikkate alınarak, ortalama bir rakam yerine, fiili duruma en yakın matrah farkının tesbitinde aşağıya aldığımız tablonun izlenmesinden de görülecek olan yöntemi kullanacağız.

Buna göre 2.359,16 gr. noksanlığın 22 ayar altın bilezik veya sair bir şekilde satılmış olması bu durumu etkilemeyecektir. Çünkü, örneğin bu miktar 18 ayar zencir haline çevrilerek satılmış olsa 22 ayarın 18 ayara düşürülmesinde her ne kadar fiyatlar düşmekte ise de daha önce açıkladığımız gibi ayar düşürme nedeni ile altının miktarı arttığı için aynı yekünün değişik iki ifadesi olacaktır. Bu sebeble biz bu miktarın 22 ayar altın olarak satılmış olduğunu varsayacağız. Buradan hareketle aylık toplam hasılatını, 22 ayar altın satışından elde edilen toplam hasılat olarak mütalaa edip, 22 ayar aylık ortalama satış fiyatlarına bölerek, aylık 22 ayar altın satış miktarlarını gram olarak bulacağız. Daha sonra bu aylık 22 ayar altın satış miktarlarının toplam içindeki oranlarını bularak, bulduğumuz bu aylık oranları matrah farkını teşkil edecek olan 2.359,16 grama uygulayacağız. Böylece bu miktardan hangi ay ne kadar satılmış olduğu çıkmış olacaktır. Bu miktarların aylık ortalama 22 ayar altın satış fiyatlarıyla çarpımı sonucu aylık ve toplam itibariyle 1978 t. yılı içerisinde satılarak hasılatı kayıt ve beyan dışı kalmış 2359,16 gr. altının satış bedeli 395,146,48 TL. olarak bulunmuş olacaktır.

TABLO : V

Aylar	22 A. Altın		Aylık Toplam		Aylık Ortalama		Ortalama		2359, 16 gr.'in bu Orana göre dağılımı matrah farkı	(gr. x fy.) aylık
	Ort. St. Fy (TL.)	Hasılat (TL.)	Hasılat (TL.)	Aylık Toplam	Sat. Miktarı (gr.)	22 A. Altın	Has. Oranı			
Ocak	134,70	142.610,—	142.610,—	142610/134,70 = 1058,73		0,13	306,69	41.311,14		
Şubat	151,—	138.590,—	138.590,—	138590/151,— = 917,82		0,11	259,50	39.184,50		
Mart	166,75	105.160,—	105.160,—	105160/166,75 = 630,65		0,08	188,73	31.470,72		
Nisan	154,80	171.915,—	171.915,—	171915/154,80 = 1110,57		0,13	306,69	47.475,61		
Mayıs	159,—	117.015,—	117.015,—	117015/159,— = 735,95		0,09	212,32	33.758,88		
Haziran	163,—	107.755,—	107.755,—	107755/163,— = 661,10		0,08	188,73	30.762,99		
Temmuz	162,35	137.235,—	137.235,—	137235/162,35 = 845,31		0,10	235,91	38.299,98		
Ağustos	172,—	113.005,—	113.005,—	113005/172,— = 657,—		0,08	188,74	32.463,28		
Eylül	185,40	84.290,—	84.290,—	84290/185,40 = 454,64		0,06	141,55	26.243,37		
Ekim	209,60	118.840,—	118.840,—	118840/209,60 = 566,99		0,07	165,15	34.615,44		
Kasım	225,40	72.068,—	72.068,—	72068/225,40 = 319,74		0,04	94,37	21.271,—		
Aralık	258,40	56.665,—	56.665,—	56665/258,40 = 219,30		0,03	70,78	18.289,55		
TOPLAM		1.365.975,—		8.177,80		1,00	2.359,16	395.146,46		

3. Re'sen Takdir Olunacak Dönem Kazancının Hesabı :

Raporun II nci bölümünde açıklanan nedenlerle ortaklığın 1978 takvim yılı kazancının Takdir Komisyonunca tesbiti gerekmektedir.

Buna göre;

— İkmalen tarhiyat konusu fark (Raporun IV/A Bölümü)	65.000,— TL.
— Re'sen tarhiyat konusu fark (Raporun IV/B Bölümü)	395.146,48 TL.
— Ortaklığın hesapladığı kazanç	<u>403.301,15 TL.</u>
TOPLAM	864.047,63 TL.

Ortaklar, 1978 takvim yılında (65.600 + 395.146,48) = 460.746,48 TL.lık kazancı beyan dışı bırakmışlardır. Bu itibarla, ortaklığın dönem kazancının Takdir Komisyonunca asgari 864.047,63 TL. olarak takdiri uygun olacaktır.

V — SONUÇ

..... Vergi Dairesinin Ga - ve Ga - hesap numaralı mükellefleri ile'dan kurulu Kuyumcusu adi ortaklığının 1978 takvim yılı hesaplarının incelenmesi neticesinde;

1. Raporun II ve IV ncü bölümlerinde de açıklandığı üzere, ortaklığın dönem kazancının Takdir Komisyonunca asgari 864.047,63 TL. olarak takdir edilmesi,

2. Raporun IV/8 - 3 ncü bölümünde belirtildiği gibi, ortaklığın dönem kazancının Takdir Komisyonunca 864.047,63 TL. olarak takdir edilmesi halinde, beyan dışı kalan 460.746,48 TL. nin ortakların 1/2 oranındaki hisselerine pay edilerek ortaklar adına hisselerine isabet eden matrah farkları üzerinden V.U.K. nun 30/4 ncü maddesi uyarınca re'sen vergi tarh edilmesi ve şahıs raporlarında belirtilen şekilde işlem yapılması,

Gerektiği sonucuna varılmıştır.

.....
Maliye Bakanlığı
Gelirler Kontrolörü

T U T A N A K (Ek I)

..... Vergi Dairesi Mükelleflerinden Ga - hesap numaralı ile Ga - hesap numaralı'nın adresindeki işyerlerinde eşit hisseli adi ortaklık halinde işgal ettikleri Kuyumculuk faaliyetinin 1978 takvim yılı hesapları, ibraz etmiş oldukları kanuni defter ve belgeleri üzerinde incelenmiş olup, aşağıdaki hususlar ortak ile birlikte tesbit edilmiştir.

1. Ortaklığın 1978 takvim yılı Ticari faaliyetleriyle ilgili olarak tutulmuş bulunan defterlerinin tastik durumu aşağıdaki gibidir.

Defter Cinsi	Tasdik Tarihi	Tas. Nosu	Noterlik
Envanter Defteri	20.12.1978	36108 3. Noterliği
Yevmiye Defteri	20.12.1977	35329	» » »
Defteri Kebir	20.12.1977	35333	» » »

2. Ortaklık 31.12.1978 itibariyle kâr zarar cetveli aşağıdaki gibidir.

Kâr Zarar Cetveli 31.12.1978

G İ D E R		G E L İ R	
1977 yıl sonu envanteri	1.089.381,—	1978 yılında satılan em.	1.365.975,—
1978 yılında alın. emt.	1.713.086,—	1978 yıl sonu envanteri	1.893.469,—
1978 yılı masrafları	53.675,85		
Toplam	2.856.142,85		
KÂR	403.301,15		
Genel Toplam	<u>3.259.444,—</u>		<u>3.259.444,—</u>

3. Ortaklığın 1978 takvim yılı dönem sonu emtia mevcudu Vergi Usul Kanununun 186. maddesine uygun olarak sayılmak, tartılmak ve ölçmek suretiyle detaylı olarak tesbit edilmiş olup, tesbit edilen bu miktarlar aşağıdaki fiatlar üzerinden değerlendirilmiştir.

22 Ayar Altın Gramı	250,—TL. s1
13 » » »	190,—TL. s1
14 » » »	145,—TL. s1
8 » » »	85,—TL. s1

Ancak yapılan değerlemeler muhasebeci tarafından Envanter kayıtlarına hataen eksik intikal ettirilmiştir.

Buna göre ortaklığın 1978 takvim yılı dönem sonu mal mevcudunun hatalı defter kayıtları ve ortak ile birlikte düzeltilen hatalar aşağıdaki listeye alındığı gibidir.

	Hatalı Kaydedilen Tutar	Kaydı gereken Tutar	Fark
Toplam	1.893.469,—	1.959.069,—	65.600,—

4. Ortaklığın alım satımını yaptığı tüm emtia üzerinde ortak ile birlikte kaydi envanter yapılmış olup, sene sonunda işletmede mevcut olması gereken emtiaya nazaran noksanlık gösterenler I nolu tabloya fazlalık gösterenler II nolu tabloya alınmıştır. Bunlar dışındaki emtianın envanter kayıtları denk çıkmıştır.

T A B L O : I

(Sene sonunda mevcut olması gerekene nazaran noksanlık gösteren emtia)

Sıra	Cins	Ayar	1978 Dönem Başı Mevcudu	Dönem içi Alışlar	Dönem içi Satışlar	1978 Dönem Sonu Mevcudu	Fark
1	Çeyrek Altın	22	14 adet 24,5 Gr.	476 Adet 833 Gr.	484 Adet 847 Gr.	— —	6 Adet 10,5 Gr.
2	Bilezik	22	6470 Gr.	7035,4 Gr.	5061,1 Gr.	5670 Gr.	2774,3 Gr.
Toplam		22	6494,5 Gr.	7868,4 Gr.	5908,1 Gr.	5670 Gr.	2784,8 Gr.

T A B L O : II

(Sene sonunad mevcut olması gerekene nazaran fazlalık gösteren emtia)

Sıra	Cins	Ayar	1978 Dönem Başı Mevcudu	Dönem içi Alışlar	Dönem içi Satışlar	1978 Dönem Sonu Mevcudu	Birim Maliyet Fiatı	Fark
1	Alyans	18	162 Ad.	—	53 Adet	112 Adet	458,— TL.	3 Ad.
2	Plaka harfli Kolye	14	26 Ad.	—	1 Adet	36 Adet	500,—	» 11 »
3	Çocuk Kü.	8	10 Ad.	—	—	40 Adet	90,—	» 30 »
4	Plaka Ko.	14	10 Ad.	—	3 Adet	33 Adet	500,—	» 26 »
5	Muh. Mineli Kadın Yü.	14	51 Ad.	—	3 Adet	148 Adet	450,—	» 100 »
6	Çerçeve	14	42 Ad.	—	34 Adet	29 Adet	650,—	» 21 »
7	Acurlu Kü.	14	6 Ad.	—	—	20 Adet	450,—	» 14 »
8	Halep Kü.	14	4 Ad.	—	—	34 Adet	500,—	» 30 »

Ortak 22 ayar çeyrek altın ve bilezikteki noksanlığın bir kısmının Kuyumcu işçiliği marifetiyle diğer cins emtiaya dönüştürülmesinden ileri geldiğini, nitekim envanter fazlası gösteren bir kısım emtianın da bu fikrini kanıtladığını, bunun dışında, bir miktar satış hasılatının da işlerinin sıkışık olduğu zamanlarda kayıt harici kalmış olabileceğini ifade etmiştir.

5. Ortaklık hurda tabir ettiği altınları Kuyumcu işliklerine teslim etmekte ve bunlardan yeni bilezik ve muhtelif yüzük, küpe, kolye, çerçeve ve saire yaptırılmaktadır. Ortaklığın yıl içerisinde alım satımını yaptığı bileziklerle, hurda olarak Kuyumcu işliklerine tevdi ettiği altının tamamı 22 ayardır. Ortaklık tarafından 1978 takvim yılı içerisinde Kuyumcu işliğine tevdi edilip, yeni bilezik ve muhtelif küpe, yüzük, kolye, çerçeve vesaire yaptırılan 22 ayar altın miktarı yaklaşık 4700 - 4800 gram civarındadır.

6. Ortaklık tarafından 1978 takvim yılı içerisinde kuyumcu işliklerine hurda bilezik verilip karşılığında;

- Muhtelif küpe yapımı için ortalama 45,— TL.
- Muhtelif kolye yapımı için ortalama 50,— TL.
- Muhtelif yüzük yapımı için ortalama 35,— TL.
- Muhtelif çerçeve yapımı için ortalama 25,— TL. işçilik bedeli ödenmiştir.

7. Ortaklık defter kayıtlarından çıkarılan bilgilere göre 1978 takvim yılı içerisinde ay ortalamaları itibarıyla 22 ayar altın satış fiyatları ile aylık toplam hasılat miktarları aşağıdaki gibidir.

	Aylar	22 Ayar altın Ortalama Satış Fiyatı	Toplam Hasılat
1978	Ocak	134,70 TL.	142,610,— TL.
»	Şubat	151,— TL.	138.590,— TL.
»	Mart	166,75 TL.	105.160,— TL.
»	Nisan	154,80 TL.	171.915,— TL.
»	Mayıs	159,— TL.	117.015,— TL.
»	Haziran	163,— TL.	107.755,— TL.
»	Temmuz	162,35 TL.	137.235,— TL.
»	Ağustos	172,— TL.	113.005,— TL.
»	Eylül	185,40 TL.	84.290,— TL.
»	Ekim	209,60 TL.	118.840,— TL.
»	Kasım	225,40 TL.	72.068,— TL.
»	Aralık	258,40 TL.	56.665,— TL.
			1.365,975,— TL.

Durumu tesbit eden bu tutanak dört sahifede yedi örnek olarak yazıldı. Yüksek sesle okundu. Doğruluğu, defter ve vesika kayıtlarına ve ifadelere uygunluğu anlaşıldıktan sonra birlikte imzalandı. İmzalı ve kontrolörlüğümüzün numaralı mühürü ile mühürlenmiş bir örneği ortak'ya incelemeye ibraz etmiş olduğu defter ve vesikalariyle birlikte verildi.

Gelirler Kontrolörleri

..... 28.9.1979
Mükellef (Ortak)

T U T A N A K (Ek II)

..... Vergi Dairesinin Ga - hesap no.'lu mükellefi
..... (.....) adresindeki işyerinde kuyumculuk faaliyeti ile işgal etmektedir.

..... Kuyumcusu tarafından (.....) 1978 takvim yılında kendisine tel bilezik yapılması için aşağıda yazılı miktarda 22 ayar hurda altın teslim edilmiştir.

17. 6.1978 tarihinde 22 ayar 2001 gr.
24.12.1978 » 22 » 1522 gr.
olmak üzere 3523 gr.

..... kendilerine teslim edilen 22 ayar hurda altın için hiç zayıf vs. fire düşmemekte, aldıkları miktar üzerinden 22 ayar tel bilezik olarak teslim etmektedir. Ancak gram üzerinden belirli bir işçilik almaktadır.

Yukarıda zikredilen iki işlem dolayısıyla firmasından yeni tel bilezik yapılmak üzere aldığı 3523 gr. 22 ayar hurda altını gramı üzerinden 1,— TL. işçilik alarak yeni tel bilezik haline getirmiş aynen 3523 gr. olarak iade etmiştir.

..... kuyumculara teslim edilen 22 ayar hurda altının bütün kuyumcular tarafından aynen iade edildiğini, hiçbir fire vs. düşmenin sözkonusu olmayacağını da ifade etti.

Durumu tesbit eden bu tutanak 2 sahifede 3 örnek olarak düzenlendi, okundu, beyan ve ifadelere uygunluğu anlaşıldı müştereken imzalandı.

Gelirler Kontrolörleri

....., 25.9.1979
İfade Sahibi

.....
İmza

.....
İmza

.....
İmza

Mühür